

at Leierne her skulde have samme Tillæbelse som Fæsterne.

Ordføreren: Naar den ærede 6te Landstingsmand for 6te Valgkreds (Holberg) idag har forundret sig over, at jeg for mit Vedkommende ikke kunde gaae ind paa denne Sag, da jeg dog ikke alene ved at stemme i Hovorisagen, men ogsaa ved de Forslag, jeg kom frem med, synes at have givet en anden Mening tilkjænde med Hensyn til Lovgivningen, hvorvidt den skulde gaae med Hensyn til at forandre Principet i Contractsforholdet, da troer jeg virkelig, at der er god Consequents mellem den Mening, jeg dengang afgav, og den, jeg agter idag at afgive. Det forekommer mig, at denne Sammenstilling mellem disse to Sager ikke kan finde Sted, uden at man vil bortskjære Sammenligningspunktet. Hovorisagen gik nemlig efter mit Skjønnende ud paa at fremme Almeenvæltet; den provisoriske Lovs § 4, saaledes som den er optagen af Landstinget, gik ud paa det Samme. Det Endringsforslag, som nu er optaget af Folkethinget, og som her er til Behandling, gaar meget videre. Der er ikke Noget i Almeenvæltet Begrundet, hvorfor dette Forslag skulde optages. Naar det er yttret, at det stod i Godseierens Magt at jage disse Folk ud, troer jeg ikke, det forholder sig saa; thi hvis man rigtig vil betragte, hvad der staaer i § 4, vil man ogsaa erkjende, at Fæstere og Leiere ikke blot kunne tage deres Beslagte og Besvogrede til sig i deres Huse, men ogsaa enhver huusvild Person; kun at der er knyttet den Betingelse dertil, at Sogneforstanderskabet giver en Attest. Herved vil altsaa Godseieren være berøvet Magten til vilkaarligt at kunne bortjage saadanne Folk, og derved vil ogsaa den Anke, der er ført med Hensyn til, at Selveiercommunerne ville blive mere overbebyrdede med Folk end Fæsterne, for en Deel tabe sin Værdi, saaaidt jeg skjønner; uden at tale om, at jeg troer, det ikke kan nytte, at man siger simpelt hen, at Selveiercommunerne i det Hele ere langt mere overbebyrdede med Fattigfolk end Godscommunerne. Jeg troer ikke, at det nytter, at sige dette, uden at man kan oplyse det med virkelige statistiske Beregninger i den Retning. Det er sandt, En kan jo have een Mening, en

Anden en anden, og den Enes Mening er ligesaa god som den Andens; men jeg troer ikke, det nytter at tale derom. Tilfald kan jeg sætte min Erfaring mod enhver Andens i denne Henseende. Udvalget er af den Formening, at Folkemængden i Godsdistricterne er fuldkommen saa stor som i Selveiercommunerne, men jeg indrømmer vel, at Andre kunne være af den modsatte Mening. Naar den ærede Landstingsmand formeente, at det aldeles ikke var tvivlsomt, at Testemøllen i Folkethingets Lovforslags § 4 jo ogsaa skulde gjælde disse Contracter for Fremtiden, kan jeg stille min Mening mod hans, men just deri ligger Tvivlen, idet han forstaaer det paa een Maade, jeg paa en anden; men jeg har dog en Autoritet at støtte mig til, jeg veed ikke, om den ærede Landstingsmand har nogen. Foruden at tale om, hvad der i Folkethinget er passeret, hvad der er fremhævet af den høitærede Justitsminister om dette Spørgsmaal, er dette Spørgsmaal endogsaa besvaret saaledes af selve det Medlem, der stillede Endringsforslaget, idet han udtrykkelig erklærede, at det ikke kunde hjælpe at gjøre et saadant Forbud med Hensyn til de fremtidige Contracter, da det dog stod i Vedkommendes Magt at betinge sig saameget mere af Leieren, og at det altsaa vilde være spildt Umage at optage Bestemmelser derom for Fremtiden. Jeg troer, at dette vistnok begrunder, hvad Udvalget i saa Henseende har sagt. Forsaavidt den ærede Landstingsmand har sagt, at man vistnok var gaaet for vidt i Udvalget, naar man har sagt, at Godseieren skulde have Erstatning for at nægte denne Ret, troer jeg virkelig, at dette er en Ubillighed mod Udvalget; hvis han rigtig vil see Betænkningen igjennem, vil han finde, at man netop har sagt det Modsatte. Man har sagt, at det vilde være ubilligt at paalægge ham en Byrde, at han skulde tage Indsiddere tilleie uden at fordre Erstatning; men Udvalget har ikke opfattet Meningen saaledes, idetmindste har jeg ikke opfattet det saaledes, at han skulde have Bønge for at nægte det. Med Hensyn til, hvad den ærede sidste Taler har anført angaaende Forffjellen med Hensyn til Opførelsen af Bygninger af Leiere og Fæstere, maa jeg tilstaae, at jeg ikke ganske fatter denne